

Wykaz publikacji ks. Tomasza Kaczmarka

Opracowania przygotowane w Watykańskiej Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych (o charakterze źródeł prawa kanonizacyjnego):

Positio super martyrio Michaelis Kozal, Roma 1986, ss. 495 (współautorstwo).

Positio super martyrio Antonii Juliani Nowowiejski episcopi, Henrici Kaczorowski et Aniceti Kopliński sacerdotum, Mariae Annae Biernacka laicae et CIII Sociorum:

t. 1: *Introductio generalis*, Roma 1997, ss. 260;

t. 2: *Disquisitiones de vita, virtutibus, martyrio et fama martyrii*, Roma 1997, ss. 917;

t. 3/1: *Summaria de CVII Servis Dei* (1-60), Roma 1996, ss. 1035;

t. 3/2: *Summaria de CVII Servis Dei* (61-107), Roma 1996, ss. 1036-2238.

Positio super martyrio Servi Dei Georgii Popiehuszko in odium fidei, uti fertur, interfecti, Roma 2008, ss. 1170.

Książki

Sacramentum Christi nell'insegnamento di s. Cipriano, Roma 1983, ss. 78.

Sługa Boży Biskup Michał Kozal, Włocławek 1987, ss. 48.

Beato Michał Kozal, Arzignano 1988, ss. 40.

Męczennicy za wiarę 1939-1945, Warszawa 1996, ss. 488 (redakcja i współautorstwo).

Męczennicy za wiarę 1939-1945. Słudzy Boży z Diecezji Włocławskiej, Warszawa 1998, ss. 158.

Męczennicy za wiarę 1939-1945. Ks. Henryk Hlebowicz, Warszawa 1998, ss. 62.

Die Märtyrer für den Glauben 1939-1945, Olsztyn 1999, ss. 46.

Luci nelle tenebre. I 108 martiri della Chiesa in Polonia 1939-1945, Warszawa 1999, ss. 134 (współautor: F. Peloso); tł. *Lights in the darkness*, Warszawa – Marki 2000, ss. 208.

Światła w ciemności. Męczennicy 1939-1945, Włocławek 2000, ss. 150.

Sanktuarium licheńskie i Męczennicy, Warszawa 2001, ss. 198.

Bp Michał Kozal „Mistrz Męczenników”, Włocławek 2001, ss. 128.

„*Seges Ecclesiae*”. *Eklezjalny wymiar męczeństwa w nauczaniu św. Augustyna*, Toruń 2010, ss. 246.

Świadkowie wiary, Włocławek 2012, ss. 260.

Artykuły

Moc znaku krzyża. Uwagi z teologii III w., VoxP 6-7 (1984) s. 160-170.

La cattedrale di Włocławek, w: *Repertorio delle cattedrali gotiche*, red. E. Brivio, Milano 1986, t. 2, s. 715-722.

„*Tajemnica kielicha Pańskiego*” wg Listu 63 św. Cypriana, w: *Pokarm nieśmiertelności*, red. W. Myszor – E. Stanuła, Katowice 1987, s. 144-156.

X Międzynarodowy Kongres Studiów Patrystycznych w Oksfordzie, VoxP 12-13 (1987) s. 514-517.

Biskup Michał Kozal – sylwetka duchowa, AK 472 (1987) s. 513-524.

Próby ratowania bpa Kozala przez Stolicę Apostolską, AK 472 (1987) s. 538-544.

Świat rzymski w ocenie św. Cypriana, w: *Chrześcijananie a życie publiczne w Cesarstwie Rzymskim III-IV w.*, red. J. Śrutwa, Lublin 1988, s. 63-70.

Perykopa Dz 6, 1-6 w interpretacji patrystycznej, VoxP 17 (1989) s. 599-604.

Ryty chrzcielne jako naśladowanie tajemnic paschalnych według II katechezy mistagogicznej Cyryla Jerozolimskiego, VoxP 18 (1990) s. 82-88.

Los sprawiedliwych Starego Testamentu po śmierci według świadectw I-II w., VoxP 19 (1990) s. 589-597.

Idealy życia pustelniczego w IV w., w: *Wczesnochrześcijańska asceza*, red. F. Drączkowski – J. Pałucki, Lublin 1993, s. 59-71.

- Proces kanonizacyjny męczenników, którym przewodzi bł. Michał Kozal*, w: *Elementy prawne świętości kanonizowanej według ustawodawstwa Jana Pawła II*, red. H. Misztal, Lublin 1993, s. 174-182.
- Refleksje nad sensem dziejów świata w nauczaniu św. Augustyna*, w: *W służbie Kościołowi i nauce. Księga pamiątkowa ku czci Ks. Prof. Stanisława Olejnika w 80. rocznicę urodzin*, red. J. Bagrowicz, Włocławek 1994, s. 90-95.
- Proces zabójców duszpasterzy z Osięcin 6-11.VI.1940: sprawcy i motywacje*, „Saeculum Christianum” 2 (1995) s. 181-192.
- Sługa Boży Biskup Wojciech Owczarek – przesłanie o świętości*, „Kronika Diecezji Włocławskiej” 80 (1997) s. 400-410.
- Św. Józef w nauczaniu Ojców Kościoła. Idee przewodnie*, SWł 1 (1998) s. 61-70.
- Organizacja dzieł charytatywnych Kościoła w Kartaginie pod kierunkiem św. Cypriana*, SWł 2 (1999) s. 125-131.
- Z czym Kościół w Polsce wchodzi w Trzecie Tysiąclecie? Przesłanie męczenników z okresu II wojny światowej*, w: „*Te Deum laudamus*”. Program duszpasterski na Wielki Jubileusz Roku 2000, red. E. Szczotok – R. Kempny – A. Liskowacka, Katowice 1999, s. 293-310.
- „*Descendit ad inferos*”: *prawda zbawcza przekazywana w szacie języka starożytnego*, SWł 3 (2000) s. 111-122.
- Taktyka szatana wobec Kościoła wg św. Cypriana*, w: *Demonologia w nauce Ojców Kościoła*, red. H. Pietras, Kraków 2000, s. 39-54.
- Nazizm hitlerowski jako „prześladowca wiary”*, AK 548 (2000) s. 29-43.
- Obraz świadectw 108 błogosławionych męczenników*, AK 548 (2000) s. 44-58.
- Bibliografia 108 błogosławionych męczenników*, AK 549 (2000) s. 258-277.
- Nowowiejski Antonio Giuliano, vescovo; Kaczorowski Enrico e Koplinski Adalberto (Aniceto), sacerdoti; Bernacka Marianna, laica e 104 compagni martiri, beati*, w: *Biblioteca Sanctorum. Seconda appendice*, red. F. Caraffa, Roma 2000, s. 1010-1026.
- Tematyka cierpienia w nauczaniu Ojców Kościoła*, AK 555 (2001) s. 227-247.
- Tajemnica wcielenia w nauczaniu Leona Wielkiego*, VoxP 38-39 (2001) s. 323-331.
- Chrystus i męczennik według świadectw patrystycznych z trzech pierwszych wieków*, SWł 4 (2001) s. 144-153.

Przesłanie Błogosławionych Męczenników z okresu II wojny, w: *Świadectwo wiary aż po męczeństwo w Zakonach Franciszkańskich*, Kraków 2001, s. 77-94.

Symbolika chrzcielna w nauczaniu Kościoła starożytnego, SWI 5 (2002) s. 137-149.

Nowi męczennicy, w: *W Panu złożyłem nadzieję. Księga pamiątkowa ku czci Biskupa Czesława Lewandowskiego w 80. rocznicę urodzin*, red. R. Andrzejewski, Włocławek 2002, s. 129-147.

Zło o charakterze osobowym – Szatan w refleksji teologicznej i doświadczeniu Kościoła, SWI 6 (2003) s. 241-254.

Fenomen życia pustelniczego w Kościele starożytnym, w: *Edukacja - Kultura - Teologia. Studia ofiarowane Ks. Prof. Jerzemu Bagrowiczowi*, red. K. Konecki – I. Werbiński, Toruń 2003, s. 786-804.

„Ecclesia sponsa Christi” w nauczaniu św. Cypriana, w: *Prawda i miłość. Księga pamiątkowa ku czci Bp. Bronisława Dembowskiego na złoty jubileusz kapłaństwa*, red. R. Andrzejewski, Włocławek 2003, s. 426-434.

Organizacja i działalność Studium Teologii we Włocławku w latach 1992-1994, w: *Studium Teologii we Włocławku 1992-2002*, red. T. Lewandowski – M. Łaszczyk – K. Skoczylas, Włocławek 2003, s. 101-114.

Sluga Boży biskup Wojciech Owczarek: przesłanie duchowe, SWI 7 (2004) s. 385-396.

Pytania chrześcijan drugiego stulecia o człowieka, TiCz 3 (2004) s. 19-37.

Jan Paweł II wobec świadectwa ks. Jerzego Popiełuszki, AK 574 (2004) s. 494-507.

Świadkowie wiary dwudziestego stulecia przywołani przez Jana Pawła II, w: *Jan Paweł II apostoł prawdy. Księga pamiątkowa ku czci i pamięci Ojca Świętego Jana Pawła II*, red. J. Kędziński, Włocławek 2005, s. 157-169.

Duch egzegezy patrystycznej, TiCz 5 (2005) s. 79-98.

Symbol Apostolski jako formuła wiary Kościoła, w: *Ekumenizm Teologia Kultura. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Wojciechowi Hancowi z okazji 65. rocznicy urodzin*, red. K. Konecki – Z. Pawlak – K. Rulka, Włocławek 2006, s. 359-373.

Wyznania wiary starożytnego Kościoła, SWI 9 (2006) s. 93-107.

Świadkowie wiary i dzieło budowy cywilizacji chrześcijańskiej. 108 Bł. Męczenników z czasu II wojny światowej, w: *Władysław Goral – Błogosławiony biskup i męczennik (1898-1945)*, red. C. Taracha, Lublin 2006, s. 213-232.

- Przesłanie soteriologiczne w Kościele okresu poapostolskiego*, TiCz 7-8 (2006) s. 107-122.
- Sługa Boży ks. Jerzy Popiełuszko*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 10 (2006) s. 455-459.
- Godność człowieka w Chrystusie i droga jej dopełnienia według świętego Ireneusza*, „Teologia Patrystyczna” 3 (2006) s. 129-142.
- Dulny Tadeusz*, w: *Włocławski Słownik Biograficzny*, t. 4, red. S. Kunikowski, Włocławek 2006, s. 27-29.
- Kostkowski Bronisław*, w: *Włocławski Słownik Biograficzny*, t. 4, red. S. Kunikowski, Włocławek 2006, s. 63-64.
- Na służbie miłości Kościoła. Uwagi o posłudze pasterskiej św. Augustyna*, w: *Śladami świętych. Księga pamiątkowa ku czci Gabriela Jana Bartoszewskiego OFM Cap*, red. A. Derdziuk, Lublin 2007, s. 321-332.
- Świętość kanonizowana*, AK 591 (2007) s. 227-240.
- Wkład ks. Stanisława Librowskiego w proces beatyfikacyjny bpa Michała Kozala*, SWł 10 (2007) s. 85-95.
- Św. Augustyn - „Sermo de disciplina christiana”*, VoxP 52 (2008) s. 373-383.
- Jan Paweł II i promocja męczeństwa chrześcijańskiego*, w: *Jan Paweł II orędownik prawdy i nadziei*, red. M. Włosiński, Włocławek 2008, s. 93-102.
- „Caritas” jako kryterium przynależności do Kościoła. Aspekty eklezjologii św. Augustyna*, SWł 11 (2008) s. 132-142.
- Błogosławiony Michał Kozal, biskup męczennik*, „Miesięcznik” 92/6 (2009) s. 687-719.
- Ksiądz Jerzy Popiełuszko – świadek prawdy*, „Pietas et Studium” 2 (2009) s. 457-468.
- Ksiądz Jerzy Popiełuszko – duchowa wielkość*, SWł 12 (2009) s. 81-91.
- Owocowanie świętości kapłańskiej wczoraj i dziś*, „Miesięcznik” 92/12 (2009) s. 1276-1292.
- Świadectwo kapłana męczennika*, „Miesięcznik” 93/10 (2010) s. 963-981.
- Obyczajowość małżeńska w Kościele afrykańskim w czasach św. Augustyna*, SWł 13 (2011) s. 61-70.
- Problematyka Antychrysta*, „Miesięcznik” 94/2 (2011) s. 205-230.

- Św. Augustyn – czas odejścia, w: *„Veritas cum caritate – intellegentia cum amore”*, Księga jubileuszowa bp A. Suskiego, red. Cz. Rychlicki – I. Werbiński, Toruń 2011, s. 213-223.
- „Mysterium lunae” w eklezjologii starożytnego Kościoła*, *TiCz* 17 (2011) s. 43-59.
- 108 polskich męczenników II wojny światowej*, *„Świętość Kanonizowana”* 8 (2012) s. 85-106.
- Proces beatyfikacyjny bł. Ks. Jerzego Popiełuszki, męczennika reżimu komunistycznego schyłku PRL*, *„Świętość Kanonizowana”* 8 (2012) s. 155-178.
- Diakonia męczenników w ujęciu św. Augustyna*, w: *Świadectwo w służbie ewangelizacji*, Lublin 2012, s. 55-80.
- Kult męczenników oraz cuda za ich wstawiennictwem według św. Augustyna*, *SWł* 14 (2012) s. 77-87.
- Augustyn do braci „ex parte Donati”*, w: *Ortodoksja, herezja, schizma w Kościele starożytnym*, red. F. Drączkowski *et al.*, Lublin 2012, s. 133-144.
- „Semen sanguinis martyrum, seges Ecclesiae” – il mistero della crescita della Chiesa secondo sant’Agostino*, *TiCz* 19 (2012) s. 101-114.
- Augustyn ekumenista*, *SWł* 15 (2013) s. 23-36.
- Katechizm biblijny Kościoła kartagińskiego*, *„Polonia Sacra”* 33 (2013) s. 17-42.
- Il termine «sacramentum» nell’accezione cristiana. La testimonianza di s. Cipriano*, *TiCz* 21 (2013) s. 69-83.
- Dylemat chrześcijanina żołnierza w świetle „De corona” Tertuliana*, *SWł* 16 (2014) s. 147-156.
- Racjonalny charakter wiary według św. Augustyna*, *VoxP* 61 (2014) s. 427-440.
- Św. Augustyn: zmaganie się nad słowem o tajemnicy Trójcy Świętej*, *AK* 636 (2015) s. 345-355.
- Odnalezienie relikwii św. Szczepana „otworzeniem bramy łaskowości Boga”*, *SWł* 17 (2015) s. 133-144.
- Systemy totalitarne dwudziestego stulecia jako prześladowca Kościoła*, *SWł* 19 (2017) s. 439-454.

Bł. Michał Kozal, Biskup Męczennik. Owocowanie świętości, w: *Ubi episcopus ibi ecclesia. Jubileusz posługi Ks. Biskupa Wiesława Alojzego Meringa w Diecezji Włocławskiej*, red. A. Tomalak, Włocławek 2019, s. 91-104.

Męczennicy z Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, w: *450 lat „Almae Matris Vladislaviensis”*. *Księga jubileuszowa*, red. J. Szymański, Włocławek 2019, s. 15-48.

Język łaciński w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Uwagi wykładowcy, w: *450 lat „Almae Matris Vladislaviensis”*. *Księga jubileuszowa*, red. J. Szymański, Włocławek 2019, s. 201-204.

Recenzje

J. Daniélou, *Święci «poganie» Starego Testamentu. Pisma wybrane* (tł. Sz. Fedorowicz), Kraków 2013, ss. 100 – recenzja: TCzł 27 (2014) 249-252.

„*Apokryfy Nowego Testamentu* (red. M. Starowieyski): t. 1 (część 1-2) *Ewangelie apokryficzne*, Kraków 2003; t. 2 *Listy i Apokalipsy chrześcijańskie*, Kraków 2002; t. 3 (część 1-2) *Apostołowie*, Kraków 2007; t. 4 *Apokryfy syryjskie*, Kraków 2011” – recenzja: AK 629 (2014) s. 192-196.

Prace translatorskie na język włoski

W. Frątczak, *Biskup Michał Kozal: życie, męczeństwo, kult* (*Vescovo Michele Kozal: vita, martirio, fama di santità*), Roma 1985, ss. 130.

La dimensione ecumenica dei sacramenti dell'iniziazione cristiana alla luce dei dialoghi dottrinali – Riassunto, w: *Ekumeniczny wymiar sakramentów chrześcijańskiej inicjacji. Studium ekumeniczne*, red. W. Hanc, Włocławek 2003, s. 889-898; 959-967.

z języka włoskiego

Documenti di Santa Sede riguardo alla beatificazione di Michał Kozal vescovo e martire, AK 473 (1987) s. 53-62; 67-70.

E. Pierini, *Mille anni del pensiero cristiano*, t. 1, Roma 1988, s. 186-253.

Inne publikacje

Ku beatyfikacji Męczenników. Biuletyn Postulacji sprawy beatyfikacji 108 Męczenników Kościoła w Polsce z okresu II wojny, t. 1-7, Włocławek 1998-1999.

Redakcja serii wydawniczej *Męczennicy 1939-1945*, Włocławek 2000-2001 (wydane 72 zeszyty), autorstwo 15 zeszytów w tejże serii:

- z. 22 – Ks. Piotr Dańkowski;
- z. 33 – Bp Leon Wetmański;
- z. 45 – Ks. Roman Sitko;
- z. 48 – Ks. Michał Oziębłowski;
- z. 50 – Ks. Michał Woźniak;
- z. 51 – Al. Tadeusz Dulny;
- z. 52 – Ks. Edward Grzymała;
- z. 53 – Ks. Henryk Hlebowicz;
- z. 54 – Ks. Dominik Jędrzejewski;
- z. 55 – Ks. Henryk Kaczorowski;
- z. 56 – Al. Bronisław Kostkowski;
- z. 57 – Ks. Józef Kurzawa;
- z. 58 – Ks. Wincenty Matuszewski;
- z. 59 – Ks. Leon Nowakowski;
- z. 60 – Ks. Józef Straszewski.

Biskup Wojciech Owczarek – „Muszę zostać świętym”, Włocławek 2004, ss. 46.

Zagrożenia wiary ze strony ezoteryzmu/okultyzmu, Włocławek 2006, ss. 16 (wydanie ponawiane czterokrotnie, łączny nakład 55 tys. egzemplarzy).

T. Kaczmarek – H. Pietras, *Starożytny Kościół. Tablica chronologiczna. Słownik osób i dzieł*, Kraków 2006.

Redakcja i współautorstwo Biuletynu Postulacji sprawy beatyfikacji ks. Jerzego Popiełuszki: *Sługa Boży Ks. Jerzy Popiełuszko 1947-1984*, t. 1-6, Warszawa 2009-2010.

Z recenzji związanych z uzyskaniem w 2008 roku nagrody drugiego stopnia rektora UMK w Toruniu

Rev. Prof. José Luis Gutiérrez, profesor prawa kanonicznego na Uniwersytecie „Santa Croce” w Rzymie, relator Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych:

Główna wartość dzieła leży w tym, że ukazuje ono zastosowanie najwłaściwszej metody naukowej, łączonej harmonijnie z rygorystycznym przestrzeganiem linearności i przejrzystości przedstawianych problemów, co pozwala na bezstronne podprowadzenie lektora do konkluzji, jakie ma sam wyprowadzić. Oceniam przeto omawianą *Positio* jako ważny wkład, ubogacenie dorobku literatury z zakresu problematyki spraw kanonizacyjnych, która może być oparciem do redagowania innych *Positiones*, jak i do rozpraw z dziedziny Prawa kanonizacyjnego.

Ks. prof. dr hab. Henryk Misztal, KUL:

Bardzo bogaty dorobek naukowy o charakterze międzynarodowym, a w szczególności przedstawiana *Positio*, dają podstawę do uzasadnionego twierdzenia, iż ks. dr Tomasz Kaczmarek wniósł nieprzeciętny wkład naukowy ze strony polskiej teologii i kanonistyki do ogólnoświatowej literatury przedmiotu. Sam fakt, że omawiana praca została uznana jako oficjalny dokument Kongregacji, promuje nie tylko osobę autora, ale także naukę polską zagranicą. [...] *Positio* opracowana w języku włoskim nie przejdzie niezauważona w literaturze światowej i będzie stanowić doskonałe źródło na temat stosunków państwo – Kościół w okresie totalitaryzmu komunistycznego nie tylko dla historyków, ale także znawców prawa wyznaniowego. Taką zresztą funkcję już spełniło czterotomowe opracowanie tegoż samego autora, przygotowane wcześniej w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w latach 1994-1998 (dotyczące 108 Męczenników za wiarę z Kościoła w Polsce z czasu II wojny), poświęcone problematyce konfrontacji narodowego socjalizmu III Rzeszy z kulturą chrześcijańską w Polsce.